

Sociaal

Jaarverslag

Voorwoord

Beste lezer,

Met genoegen bied ik u hierbij het jaarverslag 2016 van NBD Biblion BV aan. De jaarrekening is gecontroleerd door EY te Den Haag.

Een dynamisch jaar waarin – na een intensieve voorbereidingsperiode – de transitie naar de nieuwe organisatie daadwerkelijk van start is gegaan. Per 1 juli 2016 heeft NBD Biblion een reorganisatie doorgevoerd. De reorganisatie viel binnen een reeks van maatregelen die NBD Biblion heeft genomen om de bedrijfsprocessen te stroomlijnen en op haar rendabele activiteiten te focussen. Deze maatregelen waren nodig om de organisatie financieel gezond de toekomst in te loodsen en in te spelen op de toekomstige rol en behoeften van de belangrijkste klanten van NBD Biblion, de Openbare Bibliotheken.

De organisatie kent nu een nieuwe structuur, bestaande uit drie business units en vier kleine stafafdelingen. Daarnaast heeft NBD Biblion het personeelsbestand verkleind met 40 fte. De nieuwe organisatiestructuur draagt bij aan een betere bedrijfsvoering waardoor het mogelijk is om producten en diensten efficiënter aan te bieden aan onze klanten en innovatie meer ruimte krijgt.

Wij zijn trots op onze medewerkers die ondanks of dankzij alle wijzigingen zijn blijven doen waar ze goed in zijn: het ontzorgen van bibliotheken.

NBD Biblion blijft volop in beweging om de partner van de bibliotheek van de toekomst te zijn.

René M. Leermakers,
algemeen directeur NBD Biblion
4 mei 2017

“Trots op onze medewerkers
die elke dag bibliotheken ontzorgen”

René Leermakers, algemeen directeur

Inhoud

Inleiding en visie	5
Visie op de jaarrekening 2016	5
Risico's	6
Toekomstverwachting	6
Profiel van de organisatie	8
Hoofdstructuur NBD Biblion november 2016	8
Opbouw personeelsbestand	9
Maatschappelijk ondernemen	9
2016: De transitie	11
Business Unit Data	11
Omslagstelsel	12
Samenwerking met andere partijen	14
Gebruikscijfers	15
Business Unit Media	16

Colofon

© 2017 | Een uitgave van NBD Biblion | Ontwerp en realisatie: Elan, part of [the] Group
| Fotografie: Angela Bloemsaat

Inleiding en visie

NBD Biblion is dé integrale servicepartner voor de openbare bibliotheekbranche op het gebied van fysieke media, digitale informatie services en logistieke diensten. De doelstelling is dat de bibliotheekbranche haar publieke taken effectief en efficiënt kan vervullen.

Aanleiding voor de reorganisatie waren de veranderende marktomstandigheden. De branche is volop in beweging, de concurrentie neemt toe en ook de verwachtingen van de klant zijn veranderd. De Openbare Bibliotheken willen meer snelheid, flexibiliteit en lagere prijzen. Bovendien lopen de mediabudgetten bij de bibliotheken terug. Dat betekende voor NBD Biblion dat de omzetten terugliepen en de kosten te hoog waren. We hebben in 2016 maatregelen getroffen om de visie, missie en structuur van de organisatie en bedrijfscultuur weer aan te laten aansluiten bij de veranderende vraag van de klant. De vijf speerpunten daarbij zijn: Actueler, Sneller, Flexibeler, Completer en Goedkoper.

Visie op de jaarrekening 2016

De balans per ultimo 2016 geeft aan dat de eigen vermogenspositie met 7,3% is verslechterd. Ook de liquiditeitspositie is afgenomen (van 2,32 naar 1,51). Bij het beoordelen van deze afnames moet rekening gehouden worden met een significant hoge kostenpost (frictiekosten reorganisatie) van € 5,4 miljoen die ten laste is gebracht van het resultaat van 2016. Van dit bedrag wordt € 3,7 miljoen als voorziening opgenomen voor 2017. Daarbij komt dat een belangrijk deel van het eigen vermogen is vastgelegd in de bedrijfshuisvesting in Zoetermeer en Leidschendam.

Als gevolg van al deze ontwikkelingen zal het werkkapitaal van de onderneming in de loop van 2017 opnieuw substantieel afnemen.

In 2016 is voor circa € 1.475.000 geïnvesteerd in vaste activa. De omzet is opnieuw gedaald, in 2016 met 7,5% (2015 = -4,2% en 2014 = -1,3%). Een van de belangrijkste oorzaken is de daling van de verkoop van uitleenklare boeken met 6,8%. Ook de verkoop van overige media, zoals beeld en geluid, is teruggelopen en wel met 20,1%. Het bruto omzetresultaat is, in een percentage van de omzet, op 45,3% uitgekomen. Dit is iets hoger dan 2015 (44,3%). Noemenswaardig is verder dat de omzet uit verkoop van zelf ontwikkelde machines opnieuw is gestegen. Daarnaast zijn de algemene beheerskosten aanzienlijk gedaald. De salariskosten zijn door de reorganisatie substantieel afgenomen, maar daartegenover staat dat de inhuurkosten voor freelance personeel zijn gestegen.

De huisvestingskosten betreffen de kosten voor het pand in Zoetermeer, maar ook die van het nog niet verkochte pand in Leidschendam. NBD Biblion heeft, zoals vermeld, een liquide balans. Als gevolg van de sterk dalende percentages voor liggende gelden zijn de rentebaten sterk gedaald ten opzichte van 2015. In 2016 is Uitgeverij XL verkocht en is met de exploitatie van de uitgeverij Fondsen gestopt. Qua kostenmanagement is in

dit reorganisatiejaar een uitstekende prestatie neergezet: ondanks de hectische tijden als gevolg van de ingrijpende reorganisatie is de exploitatie van boekjaar 2016 volgens begroting verlopen.

Risico's

De omzet van NBD Biblion BV wordt voor het leeuwendeel gerealiseerd door verkopen aan de Openbare Bibliotheken. De bibliotheken ontvangen de laatste jaren steeds minder subsidie en staan daardoor enorm onder druk. Maatregelen die zij moeten nemen om de exploitatie rond te krijgen, treffen onder andere ook hun budgetten om media in te kopen. Daarbij komt dat bibliotheken per 1 januari 2015 – ingangsdatum van de nieuwe bibliotheekwet – nieuwe taken toebedeeld hebben gekregen in het sociale domein. Het belang van fysieke boeken neemt de komende jaren voor bibliotheken verder af en dat zal een zware impact hebben op de exploitatie van NBD Biblion.

Het risico van deze ontwikkelingen voor NBD Biblion wordt gepareerd door de reorganisatie die in 2016 plaatsvond. Hiermee heeft NBD Biblion verliesgevend exploitaties afgestoten, de out-of-pocket kosten teruggedrongen en het personeelsbestand teruggebracht tot 157 fte. Daarnaast heeft NBD Biblion ervoor gekozen om vol in te zetten op innovatie van bestaande en nieuwe producten en diensten. Tot slot werkt de organisatie aan het verbeteren van de relatie met de klanten, zodat de propositie als 'dé integrale servicepartner voor de openbare bibliotheken' blijvend kan worden waargemaakt.

Het onroerend goed te Leidschendam is in het eerste kwartaal van 2016 verkocht. In de koopovereenkomst is een aantal ontbindende voorwaarden opgenomen. In de jaarrekening 2016 is

met de waardering van het object rekening gehouden met het risico dat er niet aan de gestelde voorwaarden voldaan gaat worden. Ten aanzien van cyberrisico's en de Wet meldplicht van datalekken is in 2016 een conceptplan op hoofdlijnen vervaardigd dat in 2017 verder zal worden uitgewerkt.

Risico's met betrekking tot valuta en rente zijn bij NBD Biblion niet noemenswaardig. Voor wat betreft de debiteurenvorderingen zijn ook geen bijzondere risico's te onderkennen. Er is in de balans met een voorziening van 1,2% op oninbaarheid rekening gehouden.

Qua kostenmanagement is ondanks de reorganisatie een uitstekende prestatie neergezet

Toekomstverwachting

De verwachting is dat in 2017 opnieuw sprake zal zijn van een dalende omzet, zowel bij boeken als overige media. Kostenreductie en het ontwikkelen van nieuwe omzetstromen zijn daarmee cruciaal voor de toekomst van de onderneming. Daarnaast wordt verwacht dat in 2017 de eerste resultaten van New Business worden opgeleverd.

Verhouding m/v bestuur

De verhouding m/v in het bestuur van de onderneming bedraagt 4/2, in de directie is deze 1/1. Het bestuur streeft ernaar om de verhouding evenwichtig te maken en zal hiermee rekening proberen te houden bij de invulling van de twee vacatures.

‘In 2016 is ingezet
op vlugger leveren van
actuele titels’

Kim van der Beek, marketingmedewerker

Profiel van de organisatie

Om de nieuwe koers van NBD Biblion te realiseren, is de organisatie op een andere wijze ingericht, namelijk in een business unit structuur.

Deze structuur zorgt voor minder versnippering en een snelle en duidelijke besluitvorming.

In deze hoofdstructuur per 1 juli 2016 bestaat het managementteam (MT) uit: de algemeen directeur, manager data, manager media, manager ict en manager finance. Per 5 december 2016 is de functie van adjunct-directeur als nieuwe functie toegevoegd aan het MT.

De nieuwe bedrijfscultuur moet leiden tot meer autonomie en ondernemerschap, aanspreken en successen vieren.

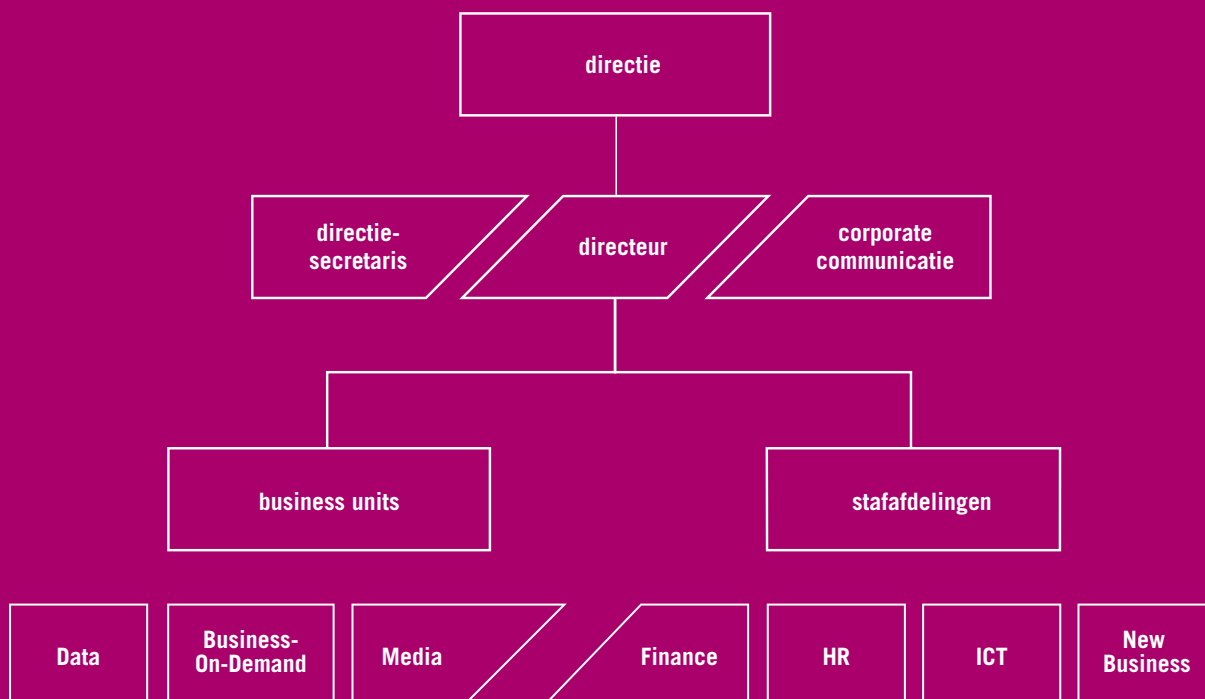
Opbouw personeelsbestand

Van het personeelsbestand (vast en contract) is 58% man en 42% vrouw.

De gemiddelde lengte van het dienstverband is 16,5 jaar; vrouwen werken er met 17,3 jaar iets langer dan mannen, die een gemiddeld dienstverband hebben van 16 jaar.

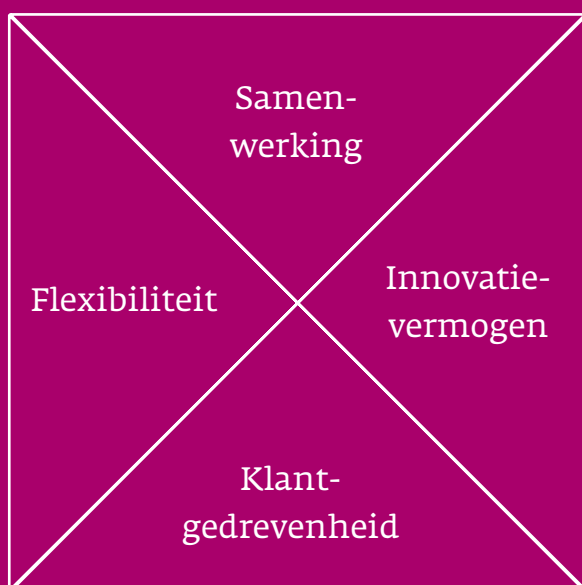
De gemiddelde leeftijd van zowel man als vrouw is 48,2 jaar.

Hoofdstructuur NBD Biblion november 2016 na de reorganisatie

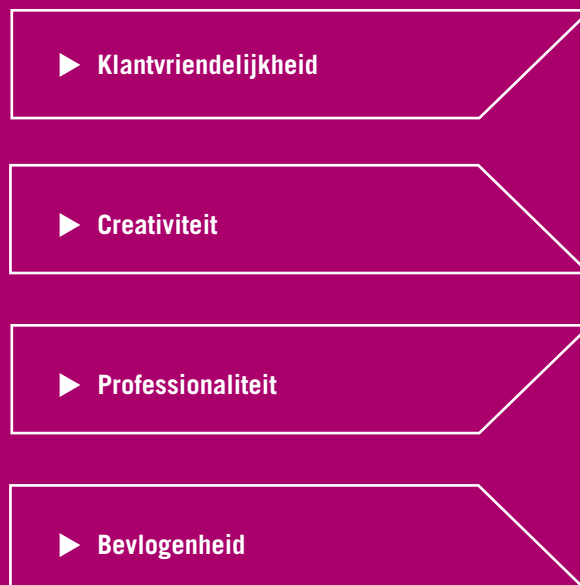

Kernwaarden en -kwaliteiten

Vier kernwaarden zijn vastgesteld die bepalend zijn voor de organisatie:

De volgende kernkwaliteiten, die nauw aansluiten bij onze kernwaarden, zijn van belang:

Maatschappelijk ondernemen

NBD Biblion probeert haar steentje bij te dragen aan de duurzame ontwikkeling. Het huidige pand is duurzaam en energiezuinig gebouwd. In 2016 is in het kader van de Europese richtlijn voor energie-efficiency een energie-audit uitgevoerd. Hieruit blijkt ook dat NBD Biblion de meeste maatregelen al heeft doorgevoerd. Een aanbeveling is het ontwikkelen van een duurzaam mobiliteitsbeleid waarmee NBD Biblion aan de slag gaat.

NBD Biblion werkt ook aan een sociale en diverse werksomgeving. Wij hebben medewerkers in dienst die uit meer dan tien verschillende landen afkomstig zijn. Alle medewerkers vallen onder de cao Openbare Bibliotheken en zijn aangesloten bij het pensioenfonds POB. NBD Biblion werkt samen met sociaal werkbedrijf DSW en is een erkend leerbedrijf voor het beroepsonderwijs.

‘Leuk om met zoveel
verschillende nationaliteiten
te werken’

Danny van der Kolk, operationeel teamleider

2016: De transitie

NBD Biblion richt zich zowel op het innoveren van de bestaande bedrijfsactiviteiten als op het genereren van nieuwe omzetstromen. Hier ligt een belangrijke rol voor de afdeling New Business. Deze afdeling richt zich exclusief op het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten voor de nieuwe taken van de bibliotheekbranche (conform de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen). Om te kunnen innoveren is in 2016 geïnvesteerd in alle business units, New Business en ICT.

New Business heeft door middel van gesprekken met bibliotheken de behoeften op het gebied van nieuwe dienstverlening in kaart gebracht. Vervolgens is er een innovatiekalender uitgewerkt met zeven innovatie-ideeën. Enkele van deze ideeën zijn op marktpotentieel en haalbaarheid onderzocht. Dit geldt onder andere voor het idee van de 'Bezorgbieb', een app waarmee leden van de bibliotheek hun boeken thuisbezorgd kunnen krijgen, en deze ook weer kunnen laten ophalen.

Uit alle gesprekken en onderzoek is gebleken dat er voor NBD Biblion een enorme kans ligt om de bibliotheken te ondersteunen op het gebied van programmering voor specifieke doelgroepen. NBD Biblion ziet dit als de belangrijkste uitdaging voor de komende jaren. Inmiddels zijn er verschillende pilotprojecten van start gegaan. De jeugd is bijvoorbeeld een belangrijke doelgroep voor bibliotheken. NBD Biblion is gestart met het ontwikkelen van een platform voor jongeren tussen 9 en 12 jaar, met als doel het spelenderwijs ontwikkelen van 21e eeuwse vaardigheden. Dit digitale platform is volledig veilig voor kinderen om te experimenteren,

en is gekoppeld aan fysieke activiteiten die al plaatsvinden in de bibliotheek, zoals Coderdojo's, Fablabs, Makersplaatsen. Ook mantelzorgers krijgen de nodige aandacht: samen met de OBA werkt NBD Biblion aan het verder uitrollen van een interessant concept voor dementerende ouderen: Het Geheugenkabinet. Daarnaast hebben we veel relevante informatie verzameld die bibliotheken kunnen gebruiken om mantelzorgers te ondersteunen. Om dit te kunnen faciliteren heeft NBD Biblion een 'content team' opgezet, dat inhoudelijke content rondom bijeenkomsten cureert en aanbiedt aan bezoekers en leden van de bibliotheek. Onderdeel hiervan kunnen ook sprekers zijn, of het daadwerkelijk organiseren van een bijeenkomst, inclusief draaiboek.

Business Unit Data

Deze business unit bestaat uit twee onderdelen: Databanken en Metadata. Metadata is de data die wij aan bibliotheken en scholen leveren om te ontsluiten in hun catalogus, bijvoorbeeld de aanschafinformaties. Zo kunnen bezoekers van

Titelbeschrijvingen

1. Nederlands:	16.381
2. Buitenlands:	1.796
3. AudioVisuele Middelen:	2.125
4. Bladmuziek:	947
5. Plusaanbod:	1.700

bibliotheeken en mediatheken zien waar de boeken over gaan en kijken of ze deze interessant vinden. Deze metadata wordt ook aan andere klanten geleverd, bijvoorbeeld aan bol.com in de vorm van de boekbeschrijving die je ziet staan als je een boek wilt kopen.

Omslagstelsel

In 2016 zijn we in nauw overleg met de branche getreden over het hoe en waarom van het omslagstelsel en de positie van NBD Biblion ten opzichte van de Openbare Bibliotheken in Nederland. Dit deden we door middel van een tweetal klantenpanels en een aantal bijeenkomsten met een door ons ingestelde Commissie Omslagstelsel.

Uit deze panels kwam naar voren dat de metadata die wij produceren belangrijk zijn voor een optimale werking van de bibliotheeksystemen. Niet alleen voor de catalogus, maar ook voor allerlei managementgegevens en analysedoeleinden.

De Commissie Omslagstelsel heeft een advies uitgebracht hoe we het Omslagstelsel toekomstbestendig kunnen maken. Dit advies bevat o.a. een oproep aan NBD Biblion om het zo efficiënt mogelijk voor de gehele boekenbranche in te richten en hierover in gesprek te gaan met andere landelijke partijen. Ook wil men meer betrokkenheid bij de bepaling van de dataset en wordt er opgeroepen om de positie van NBD Biblion te herbezien. Ook zijn er aanzienlijke prijsverlagingen voor het omslagstelsel uit voortgekomen.

Titelbeschrijvingen

Er zijn in 2016 23.949 titelbeschrijvingen gemaakt.

Plusaanbod en bladmuziek

In 2016 zijn we gestopt met het aanbieden van Plusaanbod en het aanbod Bladmuziek

‘Er ligt een enorme kans om bibliotheken te ondersteunen op het gebied van programmering’

Rikkert Boonstra,
programmamanager New Business

omdat deze exploitaties niet langer kosten-dekkend waren uit te voeren.

Ontsluitingssystemen

SISO

In het SISO is de rubriek 760 Fotografie – Film-techniek – Videotechniek gewijzigd. In 2016 is er een aantal technische verbeteringen doorgevoerd op de website Siso-online. Zo is deze site responsive geworden en is nu ook toegankelijk op alle webbrowsers.

De Uittrekselbank is ook beschikbaar gekomen voor thuisgebruik

Trefwoorden

Er is een aantal nieuwe trefwoorden toegevoegd in de categorie gezonde voeding en dieet recepten, zoals glutenvrije, suikervrije en zuivelvrije recepten. Verder is het trefwoord Gezonde voeding losgemaakt van het trefwoord Voedingsleer.

Samenwerking met andere partijen

FOBID Commissie RDA

In 2016 kwam de RDA Commissie vaker bijeen dan voorgaande jaren. De commissie startte daarnaast met het vertalen van het Engels naar het Nederlands van het onderdeel 'RDA-reference' van RDA Toolkit. Met de vertaling van dit onderdeel wordt een bredere gebruikers-

groep bediend van niet alleen catalogiseerders maar ook Linked-data-gebruikers. Verder bracht de commissie inhoudelijk advies uit aan de IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) in een worldwide review van het FRBR-Library Reference Model. Voor alle catalogiseerders in Nederland is het naslagdocument Het Nederlandse RDA-profiel geactualiseerd.

Redactie Richtlijnen (GGC)

In 2016 is men tweemaal bij elkaar gekomen. Belangrijkste onderwerp van de vergaderingen in 2016 waren de issues rond een conversie van namen van personen en families van het GGC-formaat naar MARC21.

Werkgroep metadata Openbare Bibliotheken

Er zijn in 2016 vijf bijeenkomsten geweest. Onderwerpen die aan de orde zijn geweest zijn: Waargebeurd, MLP, Taalhuis, Catalogus-onderhoud, MARC 21, Lokale trefwoorden, Tijdschriften en Besteltitels.

Transitieproject GGC - WorldShare

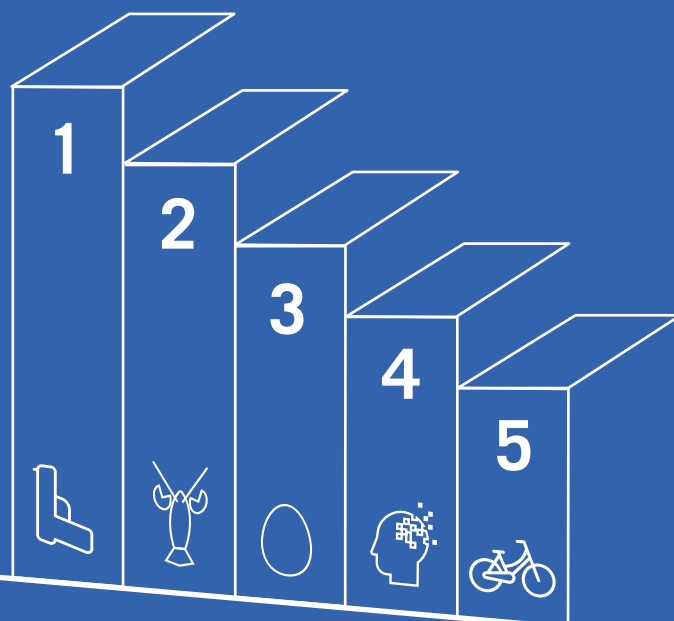
NBD Biblion en de Koninklijke Bibliotheek werken nauw samen op het gebied van titel-beschrijven binnen de GGC. In 2016 werd een mapping gemaakt van de specifieke OB-velden die dit betreft.

Kennisnet: Educatieve Content Keten

Hierbij worden NBD Biblion Trefwoordentermen gekoppeld aan omschrijvingen in het Onderwijs-begrippenkader om de databanken vindbaar te maken in de Elektronische Leeromgevingen.

Top 5 meest bekeken dossiers

1. De aanslag – Harry Mulisch
2. Het diner – Herman Koch
3. Het gouden ei – Tim Krabbé
4. Hersenschimmen – Bernlef
5. Turks Fruit – Jan Wolkers

Gebruikscijfers

Uittrekselbank

Vanaf 2016 is de Uittrekselbank via de landelijke inkoopcommissie ook beschikbaar gekomen voor thuisgebruik.

Literom

Er zijn in 2016 in totaal 4061 stukken toegevoegd aan de Literom, verdeeld over recensies en auteursportretten in de Jeugd, Nederland en Wereld. We zien over het algemeen dat er minder bruikbare stukken gepubliceerd worden.

ActueleDocumentatie Bank

Bevat totaal 293 dossiers. In 2016 werden er 145 dossiers geactualiseerd en 6 nieuwe dossiers gemaakt.

ActueleDocumentatie Bank Jeugd

Bevat totaal 338 dossiers. In 2016 werden er 85 dossiers geactualiseerd en 8 nieuwe dossiers gemaakt. De populairste dossiers in 2016 waren:

- ▷ Kledingindustrie (nieuw)
- ▷ Virtual reality (nieuw)
- ▷ Vluchtelingen
- ▷ Orgaandonatie
- ▷ Sociale media

Afdeling Techniek

Het was een succesvol jaar voor de afdeling Techniek. Zo werden er drie bufferlijnen verkocht en ontwikkelden we een plastificering-machine voor eigen gebruik, de Easyplast. Deze bleek zo'n gat in de markt dat we er ook nog een aantal verkochten evenals van het type De-Stacker.

Business Unit Media

Deze unit houdt zich bezig met alles wat te maken heeft met het leveren van fysieke materialen aan onze klanten.

Express titels

In 2016 is verder ingezet op het vlugger leveren van veel gevraagde actuele titels aan de bibliotheken en is het Express Titel-aanbod vernieuwd. Bibliotheken kunnen nu dagelijks titels bestellen in twee uitvoeringen. HardPlastic gaat binnen drie dagen op weg naar de klant. Boeken die uitgevoerd moeten worden in de bekende NBD Biblion bindwijze vergen zes bewerkdagen.

Machinepark

Een grote verbetering was de komst van de nieuwe Diamant, een bindstraat die in serie kleine partijen snel kan verwerken. Eind augustus werd deze machine geleverd en verving een al 10 jaar oude machine. Na een inwerkperiode werd snel duidelijk dat de Diamant tijdswinst gaat opleveren.

De afzet 2016 liep terug tot 2.034.500 boeken en kwam daarmee een stuk lager uit dan begroot, 11% lager dan de afzet 2015. De digitale media daalden naar 97.300, 21% lager dan 2015.

Compleet en actueel aanbod

Onze klanten vragen om een actueel en completer aanbod. Een eerste steen werd daarvoor gelegd door het bouwen van een zogenaamde Api/SOAP traject. In 2016 zijn we gestart met dit project wat er in moet resulteren dat de datastroom beter beveiligd is en de communicatie met de klant gestroomlijnder verloopt. Dit zal in de loop van 2017 afgerond worden.

Een API is een moderne methode om data en onze aanbiedingen online door te geven aan de systemen van de klanten. Deze stap is nodig om later het bestel- en selectieproces van klanten te stroomlijnen en voor het verzorgen van een compleet en actueel aanbod. In dit hele proces worden klanten betrokken zodat de aanpassingen gebouwd worden volgens hun wensen.

Actuele titels
snel in de bibliotheek:
Express Titels

Sneller leveren

Sneller leveren van alle materialen is een andere wens van onze klant. We willen de leveringen verder gaan versnellen. In overleg met de klant gaan we bepalen wat de gewenste levertijden zijn. Op basis daarvan gaan we hier aan werken in 2017 en 2018. Om dat mogelijk te maken werd eind 2016 begonnen met het in kaart brengen van bestaande processen en knelpunten.

‘Ik houd ervan een langdurige relatie met de klant op te bouwen. Ik leg graag verbinding.’

Caroline van Alphen, accountmanager

T +31 (0)79 3440 344
E info@nbdbiblion.nl
I www.nbdbiblion.nl